

Janna Kantola

Tanssi yöhön, pimeään.

Gnostilaiset teemat Pentti Saarikosken Tiarnia-sarjassa

Tiarnia-sarjan runoissa Saarikoski puhuu usein myyttien ja edeltävien runoilijoiden tekstien kautta meille kaikille yhteisestä, universaalista murheen tunteesta, inhimillisestä kokemuksesta - jota käsite *conditio humana* ilmaisee - joka yhdistää meitä ja joka on gnostilaisuudenkin osalta merkittävä: pohdituksi tulee ihmisen maailmassaolo, maailmaan kuulumattomuus, tietoisuus kuolevaisuudesta. Mytologia ja sen uskonnollis-filosofiset ulottuvuudet sekä tekstienvälisyys ovat aiheita, joita Janna Kantola tarkastelee tutkimuksessaan *Tanssi yöhön, pimeään. Gnostilaiset teemat Pentti Saarikosken Tiarnia-sarjassa*. Tutkimuksen perusasetelma, jossa Saarikosken lyrinen myöhäistuotanto liitetään uskonnollis-filosofiseen näkökulmaan, pohjaa osin hänen henkilökohtaiseen kiinnostukseensa juuri gnostilaisuutta kohtaan. Muistelmallisten ja omaelämäkerrallisten tekstien kautta Saarikosken kiinnostus uskonnonfilosofiaan on tunnettua, mutta kirjallisuudentutkimuksellista analyysia aiheesta ei ole aiemmin tehty. Saarikosken henkilökohtainen kiinnostus gnostilaisuutta kohtaan toimii tutkimuksessa suunnan- näyttäjänä gnostilaisuuden tulkinnan osalta. Pääosin kristilliseen näkemykseen pohjaava tulkinta gnostilaisuudesta ja sen filosofiasta asetetaan tutkimuksessa kuitenkin vuoropuhelusuhteeseen Saarikosken runouden kanssa silloinkin, kun suoranainen vaikutussuhde niiden väliltä puuttuu. Tällöin gnostilaiset aiheet tulevat esille ajallisuuden ja olemassaolon problemaattisiin kysymyksiin liittyen.